

† 22. Okt. 1854 g. 7. Mai 1851 m.
Emilie Vilhelmine Hol-
mer.

Skal have efterladt 2 Børn, som
det ikke har været muligt at finde
noget om.

IV. 5. Birthe Marie Sophie Juul, f. 19.
Sept. 1818.

III. 2. Mathias Grønvald Juul, døbt Veflinge 23.
Juli 1770.

III. 3. Sophia Hedevig Juul, døbt Brylle 3. Decbr.
1771.

III. 4. Christian Juul, døbt 10. Mai 1774.

III. 5. Cathrina Elisabeth Juul, døbt 15. Mai 1776.

III. 6. Caroline Juul, døbt 30. Okt. 1778.

Hustru Magdalene Tørrisdatter og hendes to sønner.

Av Aagaat Daae.

Hr. arkivar Thomle har i sin avhandling: »Nogle oplysninger om den adelige familie Benkestok« (Pers. Tidsskr. 3. R. 5. B. S. 156) ogsaa meddelt noget om den Amund Tørrissen, der eiede gaarden Ringenes paa Hedemarken, og som fik adelig frihed av kong Hans »for sin manddøms skyld«. Hans vaaben beskrives og der fortælles endvidere, at hans ældste søn Tørris havde to døttre: hustru Anna Tørrisdatter, født ca. 1507, og hustru Magdalene Tørrisdatter.

I det kgl. norske videnskabs-selskab i Trondhjem findes der et gavebrev, udstedt 1592 av Magdalene Tørrisdatter, og da det er beseglet med samme vaabensegl, som Amund Tørrissen førte, maa hun vel være den Magdalene Tørrisdatter, der er nævnt ovenfor. Dette gavebrev fortæller saa pas meget, at derpaa kan bygges en smule biografi.

Hustru Magdalene Tørrisdatter er født ca. 1510 og bor i Bergen som borgermester Jon Thomassøns hustru. Han, der kanske er bedre kjendt under navnet Lille-Jon, var raadmand 1538, nævnes som borgermester 1543 og omtales saaledes av Absalon Pedersøn: »han var en norsk mand, dog fød i Orknø, han var gudfrygtig, from og retvis«.

¹⁾ Norske magasin I s. 129.

Paa Vetrelidsalmenningen ciede de hus, og der havde de anlagt have¹⁾, hvilket viser, at borgermesteren og hans hustru delte biskop *G e b l e P e d e r s ø n s* interesse for havebrug, han havde jo anlagt en saare skjøn have og havde forskrevet en mand fra Flandern, hvis arbeide ene og alene var at passe haven.²⁾ Efter Munkelivs brand var det biskop *G e b l e s* ønske at faa flytte ind i Graabrødre-kloster, og dette haabede paa hans vegne ogsaa hans venner.

At borgermesteren og hans hustru hørte til biskop *G e b l e s* nærmeste venner, synes at fremgaa av *E d v a r d E d v a r d s ø n s* »Bergens beskrivelse«, hvor der staar: » . . . Der var og andre fromme mennesker, ibland andre hustru *M a r i n e* [:] *M a g d a l e n e*], borgermester *J o n T h o m a s s ø n s* ægtehustru, som til sagde til mr. *G e b l e*, mens han endnu var i Munkeliv: »flytte ikkun ind til os, thi jeg ved visselig, at I endnu kommer til at bo udi Graabrødre, førend I døer«, hvilket og, som det sagdes, skede«. ³⁾

Borgermester *J o n T h o m a s s ø n s* dødsaar kjendes ikke, men det var vistnok før 1565, for det aar 6. juli findes der et brev dateret Bergen, udstedt av *M a g d a l e n e T ø r r i s d a t t e r*, hvor hun erkjender at have kjøbt av *C l a u s H a a l s t* og hustru »halvottende par huus och to klever«, og den derom forenede kjøpe-500 daler, skal blive betalt til rette tid.⁴⁾

Hun er saaledes som enke bleven boende i Bergen og der stod 22. august 1568 »Hans Lauranssøns brølop, fogd til Søndmør, med hustru *M a g d a l e n e*, lille *J o e n s* borgermesters efterleverske«. ⁵⁾

H a n s L a u r i t s e n var vistnok hjemmehørende paa Søndmør, han havde frender der⁶⁾, og boede paa Gaarden Søvik⁷⁾, som han vel har ciet, i et skjøte dateret derfra 1569 kaldes han »erlig og wellfornuftig«. Ellers vides der ikke synderlig om ham, og efter kun to aars ægteskap med *M a g d a l e n e T ø r r i s d a t t e r*, døde han. 10. november 1570 kom der tidender derom til Bergen.⁸⁾

Hustru *M a g d a l e n e T ø r r i s d a t t e r* kom 17. november 1571 til Bergen efter at have været i Oslo og hentet »quittantser aff *C h r i s t e r n M u n c k*«, ⁹⁾ men hun er reist tilbage til Søndmør og er bleven boende der, hvor hun muligens har eiet gaarden Skeide i Ulstein, da derfra er dateret det ovennævnte gavebrev, hvori

¹⁾ Hildebrand Meyer: Bergens besk. udg. av B. E. Bendixen I s. 303.

²⁾ Norske saml. I s. 20—21.

³⁾ Norske saml. I s. 20.

⁴⁾ Dipl. Norvegi. IX s. 819.

⁵⁾ Norske mag. I s. 352.

⁶⁾ Norske mag. I s. 406.

⁷⁾ Antagelig i Borgund, muligvis i Ørskog eller Volden.

⁸⁾ Norske mag. I s. 389.

⁹⁾ Norske mag. I s. 445.

hun skjænker sine to sønner Thomas Jonsen og Carsten Jonsen de fem mellags leige i gaarden Sydnes, som Hans Lauritsen havde kjøpt 1569. I sit andet ægteskap har Magdalene Tørrisdatter neppe havt børn, hun maa jo have været adskillig op i aarene, da hun giftede sig anden gang, og desuten havde hun havt børn med Hans Lauritsen, havde hun vel ikke kunnet give sine børn av første ægteskap dette jordegods.

Hendes dødsaar kjendes ikke, men hun levede 1597, da hendes søn Carsten Jonsen med sin mors Magdalene Tørrisdatters samtykke sælger samme jordegods.

Flere børn end to sønner i første ægteskap har Magdalene Tørrisdatter neppe havt, hvorav den ældste Thomas Jonsen synes at have været en lidt vanskelig herre, der ikke let fandt sig tilrette i livets vilkaar og nødig underkastede sig landets lov. At der neppe har været noget godt forhold mellem ham og stedfaren, er der grund til at tro, ellers havde vel neppe en av Hans Lauritsens frender forsøkt i 1571 at slinge ham ihjel.¹⁾

Han eiede gaarden Spilkevik i Borgund paa Søndmør, hvor han boede, og stort mere havde der vel ikke været at sige om, hvis det ikke havde været for hans mange processers skyld, hans navn findes mange steder i domsbøgerne og i regelen har han været den tabende part.

I 1578 taber Thomas Jonsen paa Spilkevik en sak mot hr. Michel Christensen i Hevne²⁾, i 1580 faar han dom for at være »en weldenner och rettens foracter, der om han fremdeles undlader at fremmøde, skal Hans Lindeno w »thaphter Norgis laug att lade thagge oc føre hannum for retten och gaa ther om szaa meggett szom rell er.«³⁾ I 1585 taber han to saker, en mot Peder Riber⁴⁾ og en mot Mogens paa Gerde⁵⁾ og endelig i August 1589 er Thomas Jonsen for sin misgjerning fradømt sit liv.⁶⁾

Dommen er selvfølgelig udført, men hans gamle mor synes at være bleven sparet for vidende herom, for efter ovennævnte brev av 1592 skjænker Magdalene Tørrisdatter nævnte jordegods til begge sine sønner, dog med den tilføielse, at Carsten alene har at raade derover, da broren Thomas skylder ham penge.

1) Norske mag. I s. 406.

2) Norske herredags-domb. I s. 216.

3) Norske herredags-domb. II s. 106.

4) Norske herredags-domb. III s. 10, 32.

5) Norske herredags-domb. III s. 16.

6) Norske herredags-domb. V s. 139.

Noget sympatisk billede af Thomas Jonsen giver dette ikke, hvad der vel ikke egentlig er at vente, naar kilderne kun er retsbøgerne, saa det er vel næppe helt retfærdigt at bedømme hans liv kun efter det her gjengivne.

Magdalene Tørrisdatters anden søn Carsten Jonsen var ogsaa knyttet til Søndmør, hvor han boede sammen med moren paa Skeide i Ulstein, da han 1593 blev krævet av Didrik Kramer i Bergen for 60 daler, som hans bror Thomas Spellinge (c: Spilkevik] skyldte. Senere har han boet paa gaarden Førde i Volden paa Søndmør og han har dateret derfra flere processer med kjøpmænd i Bergen dels paa egne, dels paa broren Thomas' vegne, hvor han i reglen er den vindende.¹⁾ Han kaldes »erlig og wellforstandig« og synes at have været en velstaaende mand, der eiede jordegods paa Søndmør, i Nordfjord og Sogn. Da han 1608 kjøper jordegods i Sogn skriver han sig Carsten Jonsen til Førde og skjøtet er medundertegnet av hans hustru Maren Jørgensdatter og hans sønner Jon Randal og Jørgen Randal. Randal er formodentlig Randalen i Olden, Nordfjord, for i 1611, da han sælger jordegods i Hafslo skriver han sig Carsten Jonsen til Førde og Randalen²⁾

Carsten Jonsens dødsaar kjendes ikke, han levede 1611 og var død før 1650.

Hans hustru Maren Jørgensdatters forældre var Jørgen [Pedersen Staur?] og Gurun Teiste.

Naar der i en dom omtales Carsten Jonsens svoger Jens Nielsen paa Gillestein³⁾ betyder det muligens, at Magdalene Tørrisdatter har havt en datter, der var hans hustru, men ellers var jo i den tid svoger et meget løselig begreb.

¹⁾ Norske herredags-domb. (flere steder).

²⁾ E. A. Thomle: Hvorledes er familienavnet Teiste kommen til den nulevende slekt.

³⁾ Norske herredags-domb. V s. 137.